

SUNNUNTAI

Neiti Anneli Linna oli ilma-akrobatian superjulkkis

Risto E. J. Penttilän
äiti kiipeili lentokoneen
siiville porukassa,
jolle tavallinen elämä
ei oikein riittänyt.

Miska Rantanen HS

Neiti Anneli "Luumu" Linnalla oli bravuuritemppu. Siinä hän lensi ilmojen halki samalla kun roikkui pää alaspäin nuoratikkaista. Siis lentokoneesta. Vaikeinta tempussa oli siirtyminen lentokoneesta tikkaalle. Niille yltääkseen ilma-akrobatian oli pujojeltava vauhdissa laskutelineiden välistä.

"Varsinaiset voimisteluliikkeet 150 kilometrin tuntivauhdissa ja lentohaalareissa supistuivat lähinnä polvitaiveista alapuolassa riippumiseen", Linna muisteli myöhemmin.

"Ei silti, kyllä niiden tekeminen ilmassa ihan tarpeeksi vaativaa oli."

Varmasti.

Raskaiden sotavuosien jälkeen huvitukset olivat Suomessa painavaa sarjaa. Sirkusten vetonauvoja olivat vaaralliset temput, kuten sähköön johtaminen kehoon tai surmanajo.

Mutta huiminta extremeurheilua edusti ilma-akrobatia. Kiertävien ilmasirkusten kultakautta kesti 1940-luvun lopulta seuraavan vuosikymmenen puoliväliin. Ensimmäinen niistä oli ryhmä nimeltä Pilvien huimapäät.

Yksi ryhmän ja alan superjulkkisista oli Linna (myöh. Penttilä), joka oli nähnyt Pilvien huimapäät Vaasassa 17-vuotiaana ja väärentänyt äitinsä suostumuksen laskuvarjohyppyä varten. Myöhemmin hän suoritti myös yksityislentäjän lupakirjan, mutta ei kuitenkaan lentänyt näytöksissä.

ANNELI Penttilän poika, Keskuskauppakamarin toimitusjohtaja Risto E. J. Penttilä, muistaa hyvin ilmasirkuksen henkilökunnan.

"Tapasin varmaankin kaikki Pilvien huimapäiden jäsenet. Se oli tavattoman tiivis porukka, joka oli elänyt lentämistä ja vaaroista. Tavallinen elämä ei oikein heille riittänyt."

Jos vanhoilta filmeiltä tai valokuvista nähtynä ilma-akrobatia näyttää vaaralliselta, se johtuu siitä, että tempuili

Anneli Linna teki bravuuritemppunsa lentonäytöksessä talvella 1954: hän roikkui nuoratikkaista pää alaspäin.

myös oli vaarallista. Talvella lentokoneita ja niiden moottoreita uhkasi jäätyminen. Sadesäällä akrobaatit joutuivat puolestaan temppuilemaan liukkailla pinnoilla.

"Ilma-akrobatia oli sen ajan extremeurheilua ilman minikäänlaisia varomääräyksiä", luonnehtii Penttilä.

Ohjelmaan kuului esimerkiksi lentokoneratsastus, jossa kiivettiin koneen päälle.

"Ratsastus huipentui siihen, kun otin suitset vain toiseen käteen ja vapaalla kädellä vilkutin yleisölle. Ohjaksista täytyi pitää tosissaan kiinni, ettei joutuisi tuulen viemäksi", Anneli Penttilä muisteli uransa jo päätyttyä.

ILMA-AKROBATIA oli peräisin Yhdysvalloista, ja siitä kehitettiin Suomessa suomalaisia sovelluksia. Tempuja tehtiin nuoratikkaiden lisäksi kaksitasoisen Smolik-koneen ylätasolla, mistä ratsastus oli yksi esimerkki.

Yhdysvalloissa Smolikia pidettiin nuoratikastempuuihin liian nopeana koneena, mutta suomalaisille se sopi hyvin.

Vuosina 1948–1954 pidettiin yli kaksisataa lentonäytöstä, joissa kävi arviolta 400 000 maksanutta katsojaa. Ilmasirkus houkutteli pienillekin paikkakunnille tuhansia katsojia.

Anneli Linna oli Huimapäiden valovoimaisin tähti. Oli harvinaista, että huiksia nostattavien tempujen tekijä oli nuori neiti-ihminen.

"Hän oli reilu, rehti ja reipas nainen, jolla oli valtava itseluottamus ja erittäin hyvä fyysinen kunto", muistelee Linnaa lennättänyt kollega vuonna 2010 valmistuneessa dokumentissa *Pilvien huimapäät*.

Näytöskiertueillaan Linna tapasi ilmavoimien näytöskoneita lentäneen Erkki Penttilän, joka jäi myöhemmin ilma-voimista eläkkeelle everstinä ja lennoston komentajana.

Viimeisen kerran Anneli Penttilä esiintyi odottaessaan pariskunnan esikoista. Koneeseen hän nousi vielä kerran 50-vuotispäivänään vuonna 1982 Malmin kentällä ja ratsasti kaksitasoisen koneen ylätasolla.

RISTO E. J. Penttilän mukaan ilma-akrobaatti oli loistava äiti.

"Tarinoita riitti, eikä arkirutiineja, kuten siivousta, pidetty niin kauhean tärkeinä. Äiti antoi selkeän naismallin: suomalaiselle naiselle vain taivas on rajana eikä aina edes se."

Penttilän mukaan hänen äitinsä oli kuitenkin parempi akrobaattina kuin poliittisen tilanteen arvioitsijana.

"Kun pohdimme aikoinaan nuorsuomalaisen puolueen perustamista 1990-luvun alkuvuosina, äiti oli jo vakavasti sairas. Hän kuitenkin kommentoi puoluehanketta, että 'totta kai perustatte! Mikä siinä nyt voisi mennä pieleen?'"

Puolueen lento jäi lyhyeksi, yhteen vaalikauteen. ■

P. RÄSÄNEN

19-vuotiaana Anneli Linnan lempinimi Luumu kuvasi sitä, että hän oli pehmeä ulkoa ja kova sisältä.